

ZARZUT APELACYJNY W PROCESIE KARNYM

Dariusz Świecki

BIBLIOTEKA SĄDOWA

Wolters Kluwer

ZARZUT APELACYJNY W PROCESIE KARNYM

Dariusz Świecki

BIBLIOTEKA SĄDOWA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 3 listopada 2025 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Piotr Hofmański

Wydawca

Klaudia Szawłowska

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2026

ISBN 978-83-8438-034-5

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Zarządzania Prawami Autorskimi i Treściami

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 692 477 076

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział I	
Istota i znaczenie zarzutu apelacyjnego.....	19
1. Uwagi ogólne.....	19
2. Zarzut a uchybienie.....	23
Rozdział II	
Budowa zarzutu apelacyjnego.....	27
Rozdział III	
Wpływ zarzutu apelacyjnego na zakres zaskarżenia i wniosek odwoławczy	39
1. Uwagi ogólne.....	39
2. Wpływ zarzutu apelacyjnego na zakres zaskarżenia	40
2.1. Uwagi ogólne.....	40
2.2. Podstawy zarzutu apelacyjnego z art. 438 k.p.k. a zakres zaskarżenia.....	49
2.3. Podstawy zarzutu apelacyjnego z art. 439 § 1 k.p.k. a zakres zaskarżenia.....	55
3. Wpływ zarzutu apelacyjnego na wniosek odwoławczy	61
Rozdział IV	
Umiejscowienie zarzutów apelacyjnych	69

Rozdział V

Względne przyczyny odwoławcze jako podstawa zarzutu

apelacyjnego (art. 438 k.p.k.)	73
1. Uwagi ogólne.....	73
2. Zarzut apelacyjny obrazy prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu (art. 438 pkt 1 k.p.k.)	76
3. Zarzut apelacyjny obrazy prawa materialnego w innym zakresie niż kwalifikacja prawna czynu (art. 438 pkt 1a k.p.k.)	87
3.1. Orzecznictwo dotyczące zarzutu apelacyjnego obrazy przepisów prawa materialnego (art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k.)	94
4. Zarzut apelacyjny obrazy przepisów postępowania (art. 438 pkt 2 k.p.k.)	96
4.1. Uwagi ogólne.....	96
4.2. Przepisy procesowe dotyczące niektórych zasad procesowych.....	100
4.3. Przepisy procesowe odnoszące się do podstawy dowodowej wyroku	111
4.4. Przepisy procesowe regulujące przebieg postępowania sądowego prowadzącego do wydania wyroku.....	126
4.5. Orzecznictwo dotyczące obrazy przepisów postępowania (art. 438 pkt 2 k.p.k.).....	135
5. Zarzut apelacyjny błędu w ustaleniach faktycznych (art. 438 pkt 3 k.p.k.)	149
5.1. Orzecznictwo dotyczące błędu w ustaleniach faktycznych (art. 438 pkt 3 k.p.k.).....	162
6. Zarzut apelacyjny rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka (art. 438 pkt 4 k.p.k.)	164
6.1. Uwagi ogólne.....	164
6.2. Rażąca niewspółmierność kary, środka karnego lub nawiązki	165

6.3. Niesłuszne zastosowanie albo niezastosowanie środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	169
6.4. Orzecznictwo dotyczące rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka (art. 438 pkt 4 k.p.k.)	171

Rozdział VI

Bezwzględne przyczyny odwoławcze jako podstawa

zarzutu apelacyjnego (art. 439 § 1 k.p.k.)	175
1. Uwagi ogólne.....	175
2. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.	179
3. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.	181
4. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 3 k.p.k.	184
5. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k.	184
6. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k.	188
7. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k.	189
8. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.	191
9. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.	193
10. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.	195
10.1. Śmierć oskarżonego.....	196
10.2. Przedawnienie karalności.....	198
10.3. Sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych	203
10.4. Brak skargi uprawnionego oskarżyciela	204
10.5. Brak wymaganego zezwolenia na ściganie.....	207

10.6. Brak wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej	208
10.7. Inna okoliczność wyłączająca ściganie	211
11. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.	212
12. Zarzut apelacyjny dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.	217
Rozdział VII	
Alternatywny zarzut apelacyjny	223
Rozdział VIII	
Uzupełnienie zarzutów apelacyjnych w związku z uzupełnieniem uzasadnienia wyroku	227
Rozdział IX	
Ograniczenia stawiania zarzutów apelacyjnych	233
1. Uwagi ogólne.....	233
2. Niedopuszczalność zarzutów apelacyjnych.....	235
2.1. Niedopuszczalność stawiania niektórych zarzutów apelacyjnych od wyroku wydanego w trybie konsensualnym.....	235
2.2. Niedopuszczalność stawiania zarzutów apelacyjnych dotyczących nieprzeprowadzenia dowodu z urzędu (art. 427 § 3a k.p.k.)	238
2.3. Niedopuszczalność stawiania zarzutów apelacyjnych dotyczących naruszenia gwarancji procesowych w wypadku niezłożenia wniosku o uzupełnienie dowodu przeprowadzonego pod nieobecność oskarżonego lub obrońcy (art. 378a § 4 k.p.k.).....	240
3. Nieskuteczność zarzutu apelacyjnego	241
3.1. Nieskuteczność zarzutu apelacyjnego naruszenia art. 399 § 1 k.p.k.....	241
3.2. Nieskuteczność zarzutu apelacyjnego naruszenia art. 424 § 1 i 2 k.p.k.	244

3.3. Nieskuteczność zarzutu apelacyjnego z powodu bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9–11 k.p.k.	246
3.4. Nieskuteczność stawiania zarzutów apelacyjnych co do uchybień podlegających usunięciu z urzędu w trybie uzupełnienia wyroku (art. 447 § 6 k.p.k.)	250
Rozdział X	
Czynności poszukiwania uchybień stanowiących zarzut apelacyjny	253
Bibliografia.....	261

WSTĘP

Tytułowy zarzut apelacyjny jest najważniejszym elementem apelacji. Apelacja zaś jest najważniejszym środkiem odwoławczym, gdyż przysługuje od wyroku. W wyroku bowiem sąd rozstrzyga o przedmiocie procesu. Uruchomienie kontroli odwoławczej wydanego wyroku przez wniesienie apelacji wymaga spełnienia szeregu warunków. Jednym z nich jest prawidłowe jej sporządzenie. Skuteczność apelacji zależy od stwierdzenia przez sąd odwoławczy zaistnienia uchybienia, co może spowodować, że zaskarżony wyrok ulegnie zmianie lub uchyleniu. W interesie skarżącego leży zatem trafne wskazanie uchybienia. Wymaga to jednak wykonania czynności związanych z analizą akt sprawy w celu zdiagnozowania uchybienia, a następnie dokonania oceny, czy może ono stanowić przedmiot zarzutu apelacyjnego, a w wypadku potwierdzenia – sformułowania go we właściwy sposób. Nie jest to zadanie łatwe, gdyż w Kodeksie postępowania karnego nie ma podstaw wniesienia apelacji. Tym samym nie ma też wprost wskazanych elementów jej budowy. Także sposób wysłowienia zarzutu apelacyjnego pozostawiony jest do uznania skarżącego. Dlatego też w praktyce różna jest technika jego formułowania. W książce starano się zatem przedstawić jak najszersze spektrum zagadnień związanych z zarzutem apelacyjnym w celu wypracowania minimalnego standardu, jaki ten zarzut powinien spełniać.

Na początku wyjaśniono rolę i znaczenie zarzutu apelacyjnego w wielu szczegółowo omówionych płaszczyznach. Jedną z nich jest generowanie przez zarzut apelacyjny innych elementów apelacji, tj. zakresu zaskarżenia i wniosku odwoławczego. Rodzaj wskazanego uchybienia pozwala na prawidłowe określenie zakresu zaskarżenia i właściwe sformułowanie wniosku odwoławczego. Przedstawiono zatem wpływ poszczególnych

przyczyn odwoławczych z art. 438 i 439 § 1 k.p.k. na zakres zaskarżenia, a następnie omówiono te przyczyny pod kątem określenia na ich podstawie wniosku odwoławczego.

W książce wiele miejsca poświęcono budowie zarzutu apelacyjnego. Nie jest to zagadnienie proste, albowiem w Kodeksie postępowania karnego jego elementy składowe nie zostały wprost wskazane. Jednakże, skoro formułowanie zarzutu apelacyjnego następuje na podstawie względnych przyczyn odwoławczych z art. 438 k.p.k. albo bezwzględnych przyczyn odwoławczych z art. 439 § 1 k.p.k., to te przepisy powinny stanowić wskazówkę, jak zarzut apelacyjny powinien zostać skonstruowany. W książce przedstawiono i omówiono elementy składowe zarzutu apelacyjnego co do poszczególnych podstaw odwoławczych oraz zaproponowano sposób jego wysłowienia (napisania).

Względne przyczyny odwoławcze z art. 438 k.p.k. i bezwzględne przyczyny odwoławcze z art. 439 § 1 k.p.k. są wykorzystywane przez skarżącego do sformułowania zarzutu apelacyjnego. Zachodziła zatem konieczność ich szczegółowego omówienia. Uczyniono to pod kątem zarzutu apelacyjnego. Dlatego też zostały one przedstawione w określonej kolejności. Głównym kryterium była hierarchia uchybień. Wyjaśniono, jak poszczególne uchybienia wskazane w art. 438 i 439 § 1 k.p.k. powinny zostać wykorzystane do formułowania zarzutu apelacyjnego oraz jakie warunki muszą zostać spełnione, aby na bazie tych przyczyn zarzut apelacyjny został prawidłowo formalnie i trafnie merytorycznie skonstruowany.

Względne przyczyny odwoławcze omówiono według kodeksowej kolejności, która nie jest przypadkowa, gdyż wskazuje na rangę poszczególnych uchybień.

Dlatego też w pierwszej kolejności przedstawiono uchybienia mogące stanowić zarzut apelacyjny w postaci obrazu prawa materialnego z art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k. Wskazano na różnice pomiędzy tymi przyczynami oraz odmienne konstruowanie zarzutu apelacyjnego co do każdej z nich. Wyjaśniono, w jaki sposób należy poszukiwać uchybienia z tej kategorii, kiedy może ono stanowić podstawę zarzutu apelacyjnego i jak należy go sformułować.

Podstawa zarzutu apelacyjnego z art. 438 pkt 2 k.p.k. została omówiona wieloaspektowo z uwagi na różnorodny charakter uchybień w zakresie przepisów postępowania. Naruszenie tych przepisów może spowodować zmianę lub uchylenie wyroku, ale pod warunkiem, że uchybienie mogło mieć wpływ na jego treść. Wyjaśniono zatem, kiedy ten warunek będzie spełniony.

Z uwagi na wielość przepisów procesowych podstawę zarzutu apelacyjnego z art. 438 pkt 2 k.p.k. omówiono pod kątem uchybień występujących najczęściej. Opierając się na tym kryterium, uszeregowano je w trzy grupy przepisów regulujących naruszenia w postaci: przepisów stanowiących niektóre zasady procesowe, przepisów określających sposób przeprowadzania i wykorzystania dowodów oraz przepisów określających przebieg procesu z punktu widzenia poszanowania gwarancji procesowych tworzących standard rzetelnego procesu.

Poruszono także sporne zagadnienie wzajemnej relacji pomiędzy przyczyną odwoławczą z art. 438 pkt 2 k.p.k. w zakresie dopuszczenia, przeprowadzenia i oceny dowodów a przyczyną odwoławczą z art. 438 pkt 3 k.p.k. odnośnie do prawidłowości ustaleń faktycznych.

Wyjaśniono, kiedy należy postawić wyłącznie zarzut obrazy przepisów procesowych, a kiedy samodzielnie zarzut błędów w ustaleniach faktycznych. Chodzi tu głównie o relację pomiędzy art. 7 k.p.k. a błędem w ustaleniach faktycznych wynikającym z niewłaściwie ocenionego dowodu, który był podstawą tych ustaleń, oraz relację pomiędzy naruszeniem art. 410 k.p.k. przez nieujawnienie dowodu albo pominięcie dowodu przy ocenie materiału dowodowego, pomimo że został on ujawniony, a prawidłowością ustaleń faktycznych. Zaprezentowano pogląd, że jedno uchybienie powinno stanowić jeden zarzut apelacyjny oraz że nieprawidłowe jest tworzenie z jednego uchybienia dwóch zarzutów, tzw. zarzutów mieszanych.

W ramach przyczyny odwoławczej z art. 438 pkt 2 k.p.k. wskazano kilka układów procesowych, w których należy postawić wyłącznie zarzut naruszenia art. 7 k.p.k. albo wyłącznie zarzut naruszenia art. 410 k.p.k. oraz kiedy można powiązać naruszenie art. 410 k.p.k. z obrażą art. 7 k.p.k.

Rozdział I

ISTOTA I ZNACZENIE ZARZUTU APELACYJNEGO

1. Uwagi ogólne

Zarzut apelacyjny jest najważniejszym elementem apelacji. Wynika to z następujących okoliczności.

Po pierwsze, wskazane w art. 427 § 2 k.p.k. podmioty, tj. prokurator, obrońca i pełnomocnik, są zobowiązane do sformułowania zarzutu. Niedopełnienie tego obowiązku może rodzić określone konsekwencje procesowe w stosunku do tych podmiotów. Nie ma jedynie zgodności co do tego, jakie będą to konsekwencje. Można bowiem uznać, że skoro zgodnie z tym przepisem skarżący zobowiązany jest wskazać w apelacji zarzut, to niedopełnienie obowiązku procesowego stanowi brak formalny pisma procesowego, jakim jest apelacja, podlegający usunięciu w trybie art. 120 § 1 k.p.k., a jego nieusunięcie rodzi skutek określony w art. 120 § 2 w zw. z art. 429 § 2 k.p.k.¹ Można także wyrazić inny pogląd, wychodząc z założenia, że istotą środka odwoławczego jest kwestionowanie zaskarżonego rozstrzygnięcia. W wypadku podmiotów wskazanych w art. 427 § 2 k.p.k. ustawodawca wprost określa, w jaki sposób ma to nastąpić. Należy bowiem wskazać uchybienie

¹ Tak SN odnośnie do braku zarzutów kasacyjnych w postanowieniach: z 20.04.2017 r., II KZ 8/17, LEX nr 228152; z 13.04.2018 r., VI KZ 2/18, LEX nr 2488723; z 26.04.2021 r., V KZ 15/21, LEX nr 3245474.

w postaci zarzutu, które jest przyczyną zaskarżenia. Niedopełnienie tego warunku oznacza, że w rzeczywistości pismo procesowe nie jest środkiem zaskarżenia (art. 118 § 1 k.p.k.). Tym samym nie może zostać uznane za apelację. Powoduje to, że pismo takie należy pozostawić w aktach sprawy bez dalszego biegu i bez wzywania do uzupełnienia braków formalnych, nawet jeżeli nazwano je apelacją. Podobny pogląd wyrażono w orzecznictwie. W postanowieniu z 27.09.2017 r., II AKA 457/17, Sąd Apelacyjny w Katowicach uznał, że brak zarzutu apelacyjnego jest brakiem formalnym pisma, ale o nieusuwalnym charakterze, uniemożliwiającym nadanie mu biegu, i w istocie nie jest to środek odwoławczy. Nie podlega on zatem konwalidacji przez wezwanie do usunięcia w trybie art. 120 § 1 k.p.k. W konsekwencji sąd ten na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. wydał postanowienie o pozostawieniu apelacji bez rozpoznania². Wydanie takiego orzeczenia, a nie zarządzenia o pozostawieniu pisma bez dalszego biegu, wynikało z faktu, że na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji błędnie wydano zarządzenie o przyjęciu apelacji.

Po drugie, w wypadku postawienia zarzutu apelacyjnego – obligatoryjnie przez podmioty kwalifikowane albo fakultatywnie – przez inne podmioty, sąd odwoławczy jest związany tymi zarzutami niezależnie od kierunku zaskarżenia, a więc od tego, czy apelację wniesiono na korzyść, czy na niekorzyść oskarżonego. W konsekwencji kontroluje zaskarżony wyrok w granicach podniesionych zarzutów, a poza tymi granicami na podstawie art. 435, 439 § 1, art. 440 i 455 k.p.k. Sposób przeprowadzenia z urzędu kontroli odwoławczej poza granicami zarzutów nie jest jednak ustawowo uregulowany. Oznacza to, że sąd odwoławczy nie ma obowiązku zdać relacji z jej dokonania, jeżeli nie stwierdzi uchybienia poza granicami apelacji. Jest to bowiem kontrola milcząca, bo bez przedstawienia uzasadnienia z jej przeprowadzenia. Jeśli strona nie wskazała uchybienia, które istnieje, nie ma gwarancji co do jakości przeprowadzonej z urzędu kontroli odwoławczej i nie może dowiedzieć się, jak ona przebiegała. Najszerszy zakres kontroli

² LEX nr 2440815. Tak też w odniesieniu do zarzutów kasacyjnych SN w postanowieniach: z 19.11.2014 r., V KK 219/14, LEX nr 1545175; z 26.06.2017 r., III KK 297/17, LEX nr 3545542.

odwoławczej przeprowadzonej z urzędu poza granicami apelacji wyznaczono w art. 440 k.p.k. Jednak uchybienie powstałe poza granicami zarzutów musi świadczyć o tym, że brak ingerencji sądu odwoławczego doprowadzi do pozostawienia w obrocie prawnym wyroku rażąco niesprawiedliwego. Ten zwrot, stanowiący swoistą klauzulę generalną, jest wysoce ocenny i przez to uznaniowy. Niezastosowanie przez sąd odwoławczy art. 440 k.p.k., pomimo wystąpienia uchybienia poza granicami kontroli odwoławczej, może być natomiast przedmiotem zarzutu kasacyjnego, ale dostęp do niej dla stron jest znacznie ograniczony (art. 523 § 2 i 3 k.p.k.). W interesie strony skarżącej leży zatem wskazanie wszystkich uchybień, którymi dotknięty jest wyrok, gdyż pominięcie niektórych z nich i niesformułowanie zarzutu apelacyjnego rodzi niebezpieczeństwo, że uchybienie to albo nie zostanie z urzędu dostrzeżone, albo zostanie dostrzeżone, ale sąd odwoławczy nie uzna, by zachodziła podstawa do orzekania poza granicami zarzutów. Dlatego też istotne jest poszukiwanie i diagnozowanie uchybień stanowiących podstawę zarzutu apelacyjnego. Błędne sformułowanie zarzutu, w którym wskazano uchybienie nieistniejące, a pominięto rzeczywiste, może bowiem spowodować negatywne konsekwencje procesowe w postaci pozostawienia w obrocie prawnym nieprawidłowego wyroku.

Po trzecie, zarzut apelacyjny współokreśla wraz z zakresem zaskarżenia granice kontroli odwoławczej. Skarżący, formułując zarzut, programuje zatem zakres kontroli odwoławczej przebiegającej pod kątem uchybień wskazanych w zarzucie. Tym samym ukierunkowuje kontrolę odwoławczą na uchybienia w nim wskazane, co daje większą pewność, że istniejące uchybienie doprowadzi do zmiany lub uchylenia zaskarżonego wyroku.

Po czwarte, zarzut apelacyjny generuje zakres zaskarżenia i wnioszek odwoławczy. Na podstawie zarzutu można bowiem określić prawidłowy zakres zaskarżenia oraz właściwie sformułować wniosek odwoławczy. W konsekwencji czynności związane z zaskarżeniem wyroku skarżący powinien zacząć od poszukiwania uchybień i sformułowania na ich podstawie zarzutów apelacyjnych, a następnie, opierając się na nich, określić zakres zaskarżenia i przedstawić wniosek odwoławczy.

Pomimo opisanego powyżej wieloaspektowego znaczenia zarzutu apelacyjnego ustawodawca nie sformułował jego definicji. Ponadto nie wskazał też, jak zarzut powinien zostać zbudowany pod kątem prawnym ani na czym on polega. Wynika to zapewne z faktu, że w Kodeksie postępowania karnego nie ma ustawowo wskazanych podstaw zarzutu odwoławczego. Są tylko określone w art. 438 i 439 § 1 k.p.k. przyczyny uchylenia lub zmiany orzeczenia, które skarżący wykorzystuje do sformułowania zarzutu odwoławczego. Zauważyć należy, że inaczej jest w wypadku zarzutu kasacyjnego – ustawa w art. 523 § 1 k.p.k. wskazuje podstawy tego zarzutu. Dlatego określa również jego elementy składowe. Oprócz wskazania uchybienia wymienionego w art. 523 § 1 k.p.k., istnieje także obowiązek podania, na czym polegało zarzucane uchybienie (art. 526 § 1 k.p.k.). Wymagane jest zatem nie tylko nazwanie uchybienia, ale także jego opisanie.

Wobec braku ustawowych podstaw zarzutu apelacyjnego sposób jego wysłowienia pozostawiony został do uznania skarżącego³. Natomiast wykorzystanie przyczyn uchylenia lub zmiany wyroku z art. 438 i 439 § 1 k.p.k. jako podstaw do formułowania zarzutu apelacyjnego oznacza konieczność zawarcia w nim tych elementów, których spełnienie warunkuje uwzględnianie apelacji. Elementy te zawarte są we wskazanych przepisach. Tym samym zarzut apelacyjny powinien spełnić wymogi określone w art. 438 i 439 § 1 k.p.k. Z przepisów tych wynika, że skoro przyczyną uchylenia lub zmiany wyroku są uchybienia imiennie nazwane i pogrupowane jako względne przyczyny odwoławcze (art. 438 k.p.k.) i bezwzględne przyczyny odwoławcze (art. 439 § 1 k.p.k.), to zarzut apelacyjny powinien takie uchybienie wskazywać. Sposób wskazania nie ma znaczenia, byleby uchybienie zostało trafnie dostrzeżone i zdiagnozowane.

³ Tak też J. Brylak, *Prawne uregulowania procedury apelacyjnej w aspekcie procesów karnych*, Warszawa 2017, s. 175–176.

2. Zarzut a uchybienie

Istota zarzutu apelacyjnego sprowadza się do trafnego wskazania w nim uchybienia, którym dotknięty jest zaskarżony wyrok. Natomiast nazwa uchybienia ma charakter drugorzędny. Uchybienie stanowiące błąd sądu, które tkwi bezpośrednio w wyroku albo wystąpiło przed jego wydaniem, ale ma wpływ na jego treść, wymaga zakwalifikowania do właściwej kategorii uchybień opisanych zbiorczo w art. 438 k.p.k. albo wskazanych punktowo w art. 439 § 1 k.p.k. Następuje to w formie zarzutu apelacyjnego.

W Kodeksie postępowania karnego ustawodawca używa słowa „zarzut”, ale także wyrazu „uchybienie”. Rodzi się wobec tego pytanie, czy są to określenia synonimiczne, czy też istnieje pomiędzy nimi merytoryczna różnica, która w sposób zamierzony została w ustawie wykorzystana⁴.

W języku powszechnym słowo „uchybienie” oznacza „usterkę, wadę, błąd”⁵. Natomiast „zarzut” to „słowa zawierające ujemną ocenę czegoś, zastrzeżenie, pretensje do kogoś o coś”⁶. Konotacja językowa wyrazu „uchybienie” jest więc inna niż słowa „zarzut”. Zarzut jest bowiem negatywnym sądem o czymś, a uchybienie pewnym stanem, który zaistniał. Już zatem wykładnia językowa tych pojęć prowadzi do wniosku, że ich treść normatywna nie jest taka sama. Przeniesienie znaczenia tych słów na grunt procesowy prowadzi do wniosku, że uchybienie jest stwierdzeniem błędu powodującego wadliwość wydanego wyroku, która rodzi określone skutki procesowe. Wskazane one zostały w art. 438 i 439 § 1 k.p.k. Polegają na uchyleniu lub zmianie wyroku. Uprawnionym do tego podmiotem jest sąd odwoławczy. W konsekwencji do tego organu należy stwierdzenie uchybienia, skoro z tego powodu jest on zobowiązany do reakcji w sposób wskazany w tych przepisach.

⁴ Zob. szerzej D. Świecki, *Zarzut jako składnik środka odwoławczego* [w:] *Fiat iustitia pereat mundus. Księga jubileuszowa poświęcona Sędziemu Sądowi Najwyższego Stanisławowi Zabłockiemu z okazji 40-lecia pracy zawodowej*, red. P. Hofmański, Warszawa 2014, s. 555 i n.

⁵ Por. *Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, t. 3, Warszawa 1981, s. 574.

⁶ *Słownik...*, t. 3, s. 955.

W opracowaniu omówiono wszystkie zagadnienia związane z zarzutem apelacyjnym, który jest najważniejszym elementem apelacji. Apelacja zaś jest najważniejszym środkiem odwoławczym, gdyż przysługuje od wyroku, w którym sąd rozstrzyga o przedmiocie procesu.

Głównym celem publikacji jest udzielenie praktycznych wskazówek dotyczących prawidłowego sformułowania zarzutu w apelacji. Autor definiuje i porządkuje pojęcia, a także radzi m.in., w jaki sposób budować zarzuty apelacyjne, jak na ich podstawie określać zakres zaskarżenia i formułować wnioski apelacyjne, a nawet gdzie je umieszczać w strukturze pisma procesowego.

Książka jest przewodnikiem po gąszczu procesowych regulacji ułatwiającym właściwe, a co najważniejsze skuteczne, zbudowanie środka odwoławczego. Zaproponowana metoda poszukiwań powinna ułatwić podjęcie właściwych czynności związanych ze sporządzeniem apelacji. Dodatkową pomocą są przykłady obrazujące omawiane zagadnienia.

Atutem pracy jest starannie wyselekcjonowane orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych, które wyznacza kierunki praktyki polskich sądów karnych i przedstawia najistotniejsze orzeczenia według przyjętego podziału tematycznego.

Publikacja przeznaczona jest dla szerokiego kręgu odbiorców: sędziów, prokuratorów, adwokatów i radców prawnych, a także aplikantów zawodów prawniczych. Spotka się także z zainteresowaniem świata nauki prawa karnego procesowego.

Dariusz Świecki – profesor Uniwersytetu Łódzkiego, doktor habilitowany nauk prawnych na Wydziale Prawa i Administracji UŁ; sędzia Sądu Najwyższego, przewodniczący Wydziału I Izby Karnej Sądu Najwyższego; wieloletni sędzia sądów powszechnych orzekający w I i II instancji; autor wielu książek, m.in.: *Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych*, *Postępowanie odwoławcze. Komentarz. Orzecznictwo*; redaktor naukowy i współautor publikacji *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*.

ISBN 978-83-8438-034-5

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 249 Zł (W TYM 5% VAT)